

Ruimte voor instructie- en verenigingszwemmen in Zoetermeer

Corry Floor – Mulier Instituut

Thijs Spreen Brouwer - TREEM

Björn Schadenberg – Mulier Instituut

Ruimte voor instructie- en verenigingszwemmen in Zoetermeer

in opdracht van Gemeente Zoetermeer

Corry Floor, Thijs Spreen Brouwer, Björn Schadenberg

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Methode	7
1.2	Leeswijzer	8
2.	Bevolkingsprognoses en ontwikkelingen in sportdeelname	9
2.1	Bevolkingsontwikkeling en -prognose	9
2.2	Ontwikkeling sportdeelname	11
2.3	Ontwikkeling sportaccommodatiegebruik	13
3.	Capaciteit zwemwater	15
3.1	Zwembaden in Zoetermeer	15
3.2	Vergelijking met buurgemeenten	16
3.3	Vergelijking andere gemeenten	17
4.	Programmering en gebruik van zwembaden	19
4.1	Programmering	19
4.2	Bezoekaantallen	23
4.3	Afstand tot zwembad	23
5.	Visie stakeholders	25
5.1	Zwembadmanagers	25
5.2	Verenigingen	27
5.3	Zwemscholen	30
6.	Conclusie en aanbevelingen	31
6.1	Demografische ontwikkelingen Zoetermeer	31
6.2	Capaciteit zwemwater	32
6.3	Programmering en bezetting zwembaden	32
6.4	Optimaliseren gebruik zwemwater	33
6.5	Aanbevelingen	34

1. Inleiding

De gemeente Zoetermeer heeft het Mulier Instituut gevraagd om inzicht te geven in de toekomstige behoefte aan sportruimte in 2020 en 2030. Hierbij wordt gekeken naar binnensport, buitensport en het gebruik van zwembaden. In deze rapportage wordt specifiek ingegaan op de behoefte aan overdekt zwemwater in de gemeente Zoetermeer.

Het doel van deze rapportage is om een behoefteprognose te presenteren van de benodigde hoeveelheid zwemwater in de gemeente Zoetermeer. Hierbij wordt gekeken naar de huidige openbare zwembaden in Zoetermeer, evenals de private zwembaden waar zwemles wordt gegeven, demografische gegevens, een vergelijking met andere gemeenten en ervaringen van stakeholders betrokken bij de zwembaden.

Om dit te achterhalen worden de volgende vragen gesteld:

- Wat zijn de gevolgen van de demografische ontwikkelingen tot 2030 in Zoetermeer voor de vraag naar instructiezwemmen en lidmaatschap van zwemverenigingen?
- Wat is de huidige capaciteit van de zwembaden in Zoetermeer met betrekking tot instructiezwemmen en verenigingsactiviteiten?
- Hoe is de bezetting van de zwembaden en wat zijn mogelijkheden tot optimaliseren van het gebruik van overdekt zwemwater?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden is gebruikgemaakt van de demografische cijfers en de bevolkingsprognoses die bij de gemeente Zoetermeer beschikbaar zijn. Ook zijn landelijke cijfers over sportdeelname en accommodatiegebruik meegenomen. Daarnaast is de capaciteit van de zwembaden in Zoetermeer, in de omgeving van Zoetermeer en van vergelijkbare gemeenten geïnventariseerd. Zwembaden hebben informatie aangeleverd over bezoekersaantallen en programmering van de zwembaden en de managers van de zwembaden zijn gesproken. Ook zijn gesprekken gevoerd met andere belanghebbende partijen zoals verenigingen en zwemscholen, om inzicht te krijgen in hun ervaringen binnen de zwembaden in Zoetermeer.

De gemeente Zoetermeer kent twee openbare zwembaden (De Veur en De Driesprong), en drie private zwembaden. De openbare zwembaden worden vanaf 2015 beheerd door stichting Swim & Smile. Van de drie private zwembaden is één zwembad (Het Keerpunt) een openbaar zwembad geweest. De gemeente heeft dit in 2013 geprivatiseerd. Het 25-meterbad wordt gebruikt voor verhuur en wordt particulier beheerd. Het recreatiebad en het buitenbad van Het Keerpunt zijn momenteel niet meer in gebruik. Dit gedeelte van het zwembad is verkocht aan Sweet Lake Wellness.

1.1 Methode

Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat het waardevol is om zowel een kwantitatieve als kwalitatieve component in het onderzoek mee te nemen. Op basis van de gegevens die het Mulier Instituut van de gemeente heeft gekregen, zijn analyses uitgevoerd naar het aanbod en de vraag naar zwemwater in de gemeente Zoetermeer. Daarnaast zijn op basis van de gegevens over de bezetting van zwembaden analyses gedaan om het gebruik van zwemwater in Zoetermeer te optimaliseren. De kwalitatieve component van het onderzoek bestaat uit gesprekken met stakeholders om de ervaringen met de zwembaden bij de huurders te achterhalen.

1.2 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk twee gaat in op relevante bevolkingsontwikkelingen in de gemeente Zoetermeer, de ontwikkeling in zwemdeelname en het gebruik van zwemaccommodaties. Hoofdstuk drie geeft de capaciteit weer aan zwemwater die beschikbaar is in de gemeente Zoetermeer en gaat in op de vergelijking van Zoetermeer met andere steden. In hoofdstuk vier komen de programmering, bezoekaantallen en de spreiding van de bevolking aan bod. Hoofdstuk vijf gaat in op de ervaringen van de stakeholders: zwembadmanagers, zwemlesaanbieders en verenigingen. In hoofdstuk zes volgen de conclusie en aanbevelingen.

2. Bevolkingsprognoses en ontwikkelingen in sportdeelname

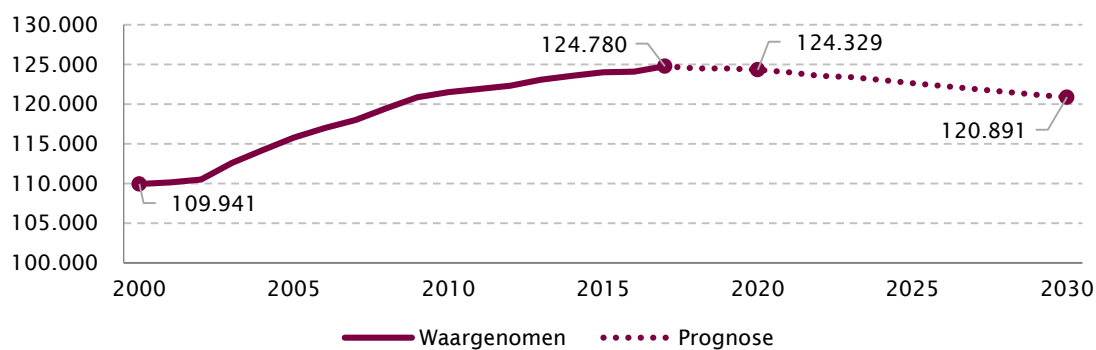
In dit hoofdstuk beschrijven we relevante bevolkingsprognoses in de gemeente Zoetermeer tot 2030 en beschrijven we de ontwikkelingen in de sport- en zwemdeelname van de afgelopen jaren. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsontwikkeling en -prognose van de gemeente Zoetermeer, de landelijke ontwikkeling in sportdeelname en de landelijke ontwikkeling in sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolkingsontwikkeling en -prognose

Gemeente

Sinds 2000 is het inwoneraantal van de gemeente Zoetermeer met 13 procent (15.000 inwoners) gegroeid tot circa 124.750 inwoners in 2017. De verwachting is dat de totale bevolking van de gemeente tot en met 2030 afneemt naar circa 121.000 inwoners (-3% t.o.v. 2017; figuur 2.1).

Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingsontwikkeling gemeente Zoetermeer, 2000-2030

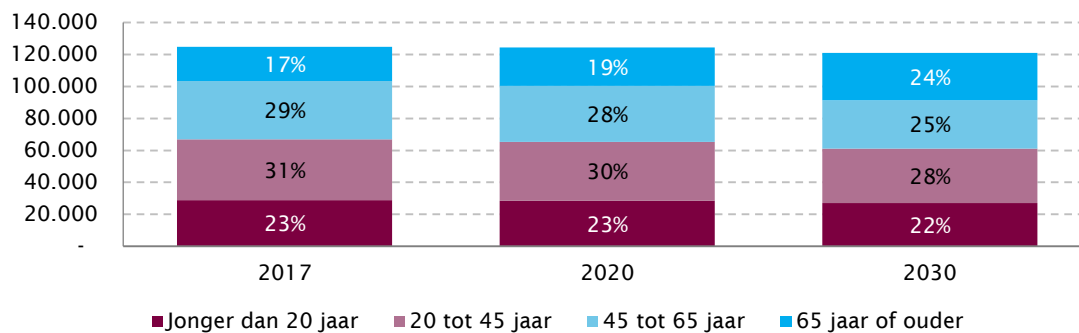
Bron: CBS 2016, BRP-Zoetermeer 2017, JaBo/Onderzoek & Statistiek 2016

In 2016 heeft de gemeente een ambitie geformuleerd om meer woningen te realiseren in Zoetermeer. In de komende 10 tot 15 jaar is de ambitie om 10.000 woningen te realiseren en te verkennen of een groei van 16.000 woningen extra mogelijk is. De gemeente maakt deze keuze naar aanleiding van de bevolkingsgegevens die een krimp laten zien.¹ Deze cijfers zijn niet meegenomen in de berekeningen van dit onderzoek.

De bevolking in Zoetermeer bestaat momenteel voor ruim 30 procent uit 20- tot 45-jarigen. In 2020 en 2030 zal het aantal inwoners in de leeftijdsklassen jonger dan 20 jaar, 20 tot 45 jaar en 45 tot 65 jaar lager zijn, terwijl het aantal 65-plussers (relatief) hoger zal zijn (circa 8.000 inwoners; +37% t.o.v. 2017; figuur 2.2). Naar 2030 is in Zoetermeer een krimp van de bevolking en vergrijzing van de bevolking te zien.

¹ Memo: Zoetermeer groeit een schaa sprong.

Figuur 2.2 (Verwachte) bevolkingssamenstelling gemeente Zoetermeer, 2017, 2020 en 2030

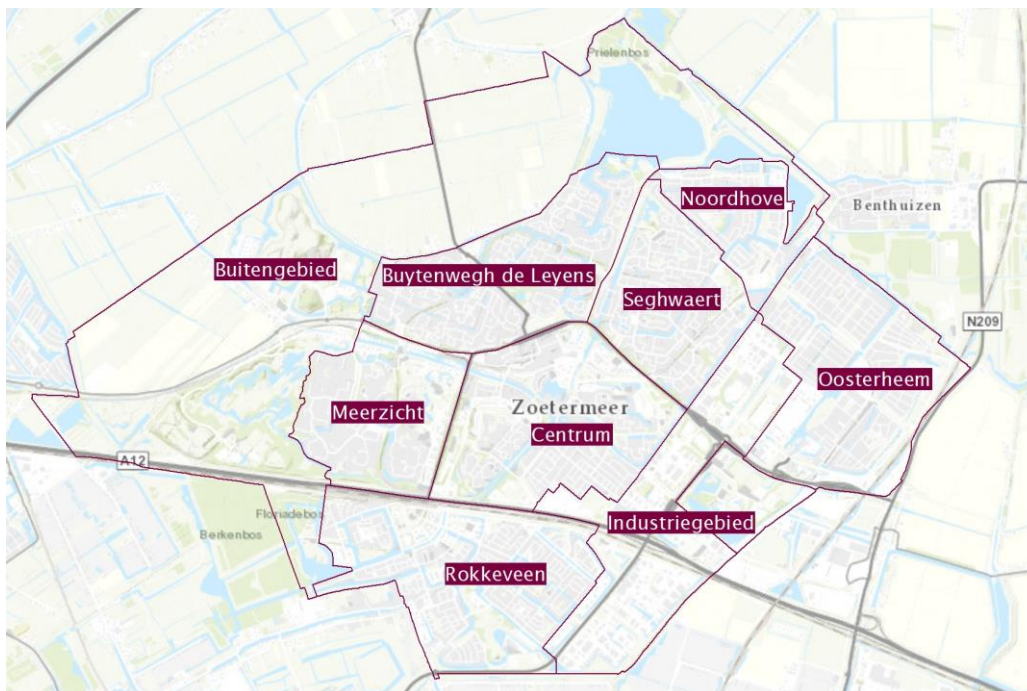

Bron: BRP-Zoetermeer 2017, JaBo/Onderzoek & Statistiek 2016, bewerking: Mulier Instituut 2017

Wijken

De gemeente Zoetermeer bestaat uit zeven wijken: Centrum, Meerzicht, Buytenwegh de Leyens, Seghwaert, Noordhove, Rokkeveen en Oosterheem (kaart 2.1). De rest van gemeente wordt gezien als industrie- en buitengebied.

Kaart 2.1 Wijken gemeente Zoetermeer, 2017

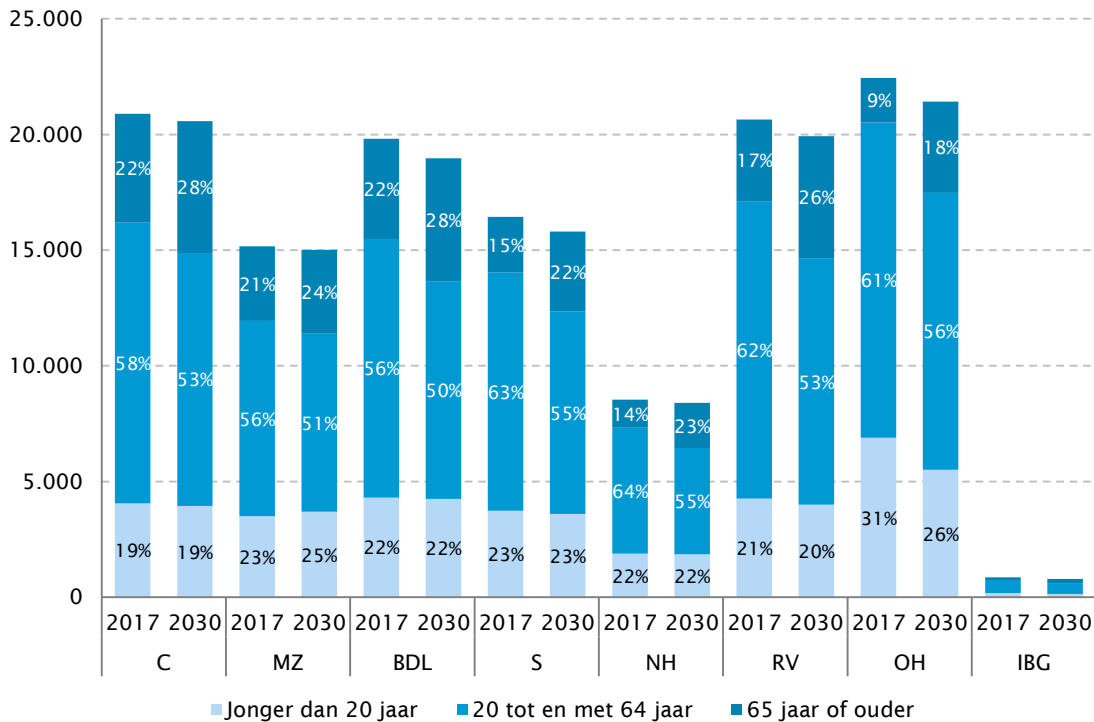

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

De wijk Oosterheem heeft met circa 22.500 inwoners de meeste inwoners. Noordhove is qua inwoneraantal ruim twee keer zo klein, en is daarmee de wijk met de minste inwoners. Deze stadsgebieden vallen op doordat ze relatief veel jongeren trekken (figuur 4.3). In Zoetermeer Centrum is minder dan één op de vijf inwoners jonger dan 20 jaar, terwijl in Oosterheem bijna een derde tot deze leeftijdscategorie behoort. Het percentage 65-plussers is daarentegen in Oosterheem het laagst, terwijl in Zoetermeer Centrum en Buytens de Leyens ruim één op de vijf inwoners de 65 jaar is gepasseerd.

De verwachte bevolkingskrimp van de gemeente Zoetermeer zal naar verwachting in elke wijk plaatsvinden. De grootste daling (circa 1.400 inwoners) zal plaatsvinden in Oosterheem (-6% in 2030 t.o.v. 2017). Het aantal 65-plussers zal in 2030 naar verwachting in elke wijk hoger zijn (figuur 2.3).

Figuur 2.3 (Toekomstige) bevolkingsopbouw gemeente Zoetermeer, naar wijk, 2017 en 2030

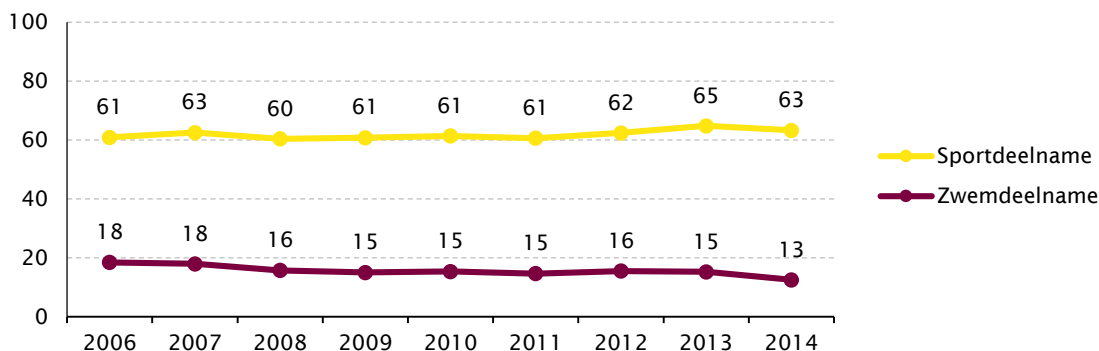

C = Centrum, MZ = Meerzicht, BDL = Buytenwegh de Leyens, S = Seghwaert, NH = Noordhove, RV = Rokkeveen, OH = Oosterheem, IBG = Industrie- en buitengebied
 Bron: BRP-Zoetermeer 2017, bewerking: Mulier Instituut 2017

2.2 Ontwikkeling sportdeelname

Het landelijke sportdeelnamecijfer is na een aantal jaren groei inmiddels stabiel (circa 65%), evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (ca. 30%). De zwemdeelname is landelijk afgenomen. Lag de zwemdeelname in 2006 nog op 18 procent, in 2014 is dit percentage gedaald naar 13 procent (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Sport- en zwemdeelname landelijk in procenten (minimaal 12x per jaar sporten)

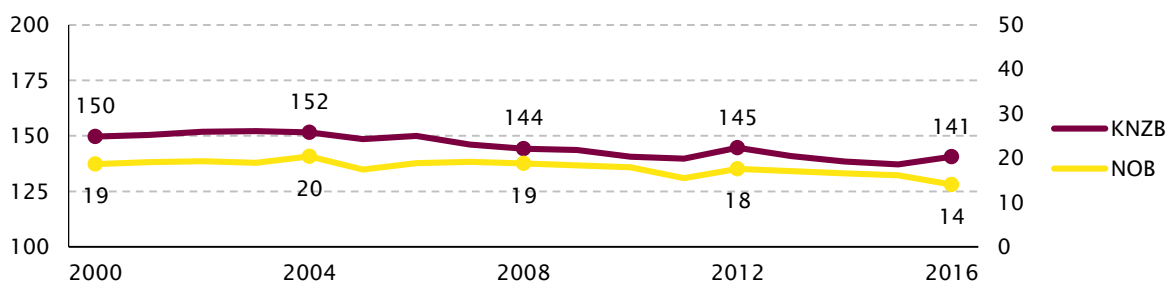
Bron: OBiN 2006-2014, bewerking: Mulier Instituut

Zwemmen

Net als de dalende sportdeelname, is ook bij de zwembond een daling te zien. Het aantal zwemleden bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) neemt landelijk langzaam maar zeker af (figuur 2.5). Tussen 2000 en 2016 zag de KNZB haar ledental dalen met bijna 10.000 leden naar ongeveer 141.000 leden. Opvallend is dat in de periode 2000-2011 (voornamelijk) senioren hun lidmaatschap hebben opgezegd, en in de periode 2012-2015 (voornamelijk) junioren. Het aantal seniorenleden in 2015 ligt boven het aantal in 2000 (+7%), terwijl het aantal junioren juist lager ligt (-18%).

In dezelfde figuur staan ook de ledenaantallen van de Nederlandse Onderwatersport Bond. Ook bij deze bond is een daling in het ledental te zien. Van bijna 19.000 leden in 2000 naar 14.000 leden in 2016. In de figuur zijn de ledentallen van de Reddingsbrigade niet opgenomen. Deze aantallen zijn sinds 2012 bijgehouden en laten een stabiel ledental zien van ongeveer 23.000 leden die bij de bond zijn aangesloten.

Figuur 2.5 Aantal lidmaatschappen bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) en de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB), 2000-2016, aantallen x 1.000 (linker-as KNZB, rechter-as NOB)

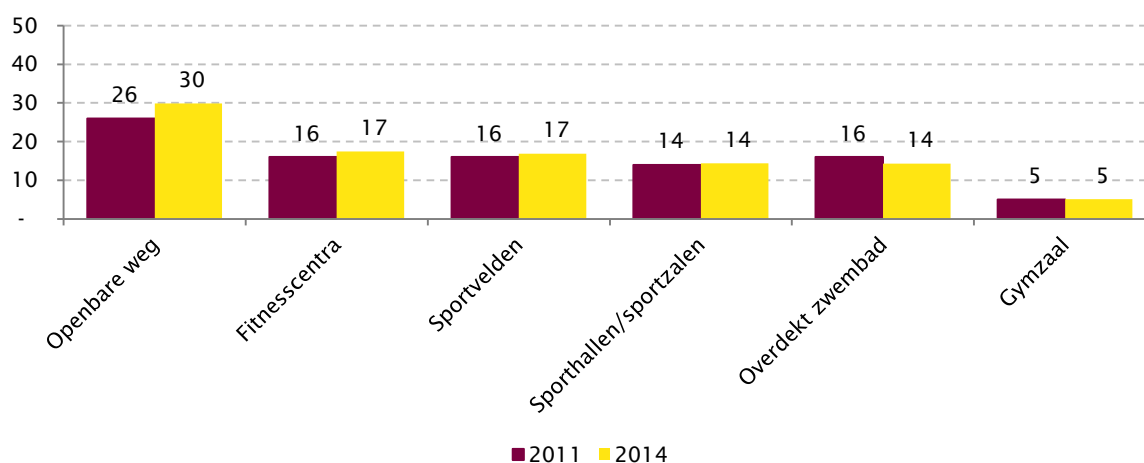
Bron: NOC*NSF 2000-2016, bewerking: Mulier Instituut

De ledentallen van diverse grote sportbonden zijn niet stabiel. Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste vijftien jaar een-op-een toepasbaar is op de vijftien jaar die gaan komen. Echter, het ligt niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een afname te maken hebben gehad, ineens de weg naar boven inslaan. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning.

2.3 Ontwikkeling sportaccommodatiegebruik

Het gebruik van het zwembad als sportaccommodatie is dalend. In 2011 maakte 16 procent van de bevolking gebruik van een zwembad, in 2014 is dit gedaald naar 14 procent. De openbare weg wordt het meest genoemd als voorziening die door alle Nederlanders (6-79 jaar) voor sportbeoefening wordt gebruikt (figuur 2.6). Ongeveer een derde van de bevolking (30%) heeft in 2014 voor de sportbeoefening van de openbare weg gebruikgemaakt. Voor fitnesscentra en sportvelden geldt dat 17 procent van de bevolking hiervan in 2014 gebruikgemaakt heeft, gevolgd door de sporthallen en -zalen en overdekte zwembaden (14%). De gymzalen zijn beduidend minder als sportaccommodatie door de bevolking gebruikt (5%). Het gebruik van de sporthallen en -zalen en gymzalen is gelijk gebleven.

Figuur 2.6 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening, 2011 en 2014, bevolking Nederland 6-79 jaar (in procenten)

Bron: OBiN 2010-2011 en 2013-2014, bewerking: Mulier Instituut 2016

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsklassen de voornaamste gebruikers van zwembaden zijn, dan zien we dat het gebruik afneemt met de leeftijd. Met name de categorie 6-11 jaar maakt veel gebruik van het zwembad. Deze uitkomst ligt voor de hand doordat kinderen in deze leeftijdscategorie veelal op zwemles zitten.

Tabel 2.1 Gebruik sportaccommodaties (minimaal 12x per jaar) 2014 naar leeftijdsklasse, percentage van de Nederlandse bevolking

	Gebruik zwembad (%)
6-79 jaar	14
6-11 jaar	30
12-17 jaar	13
18-24 jaar	16
25-34 jaar	18
35-49 jaar	13
50-64 jaar	11
65-79 jaar	10

Bron: OBiN 2013-2014.

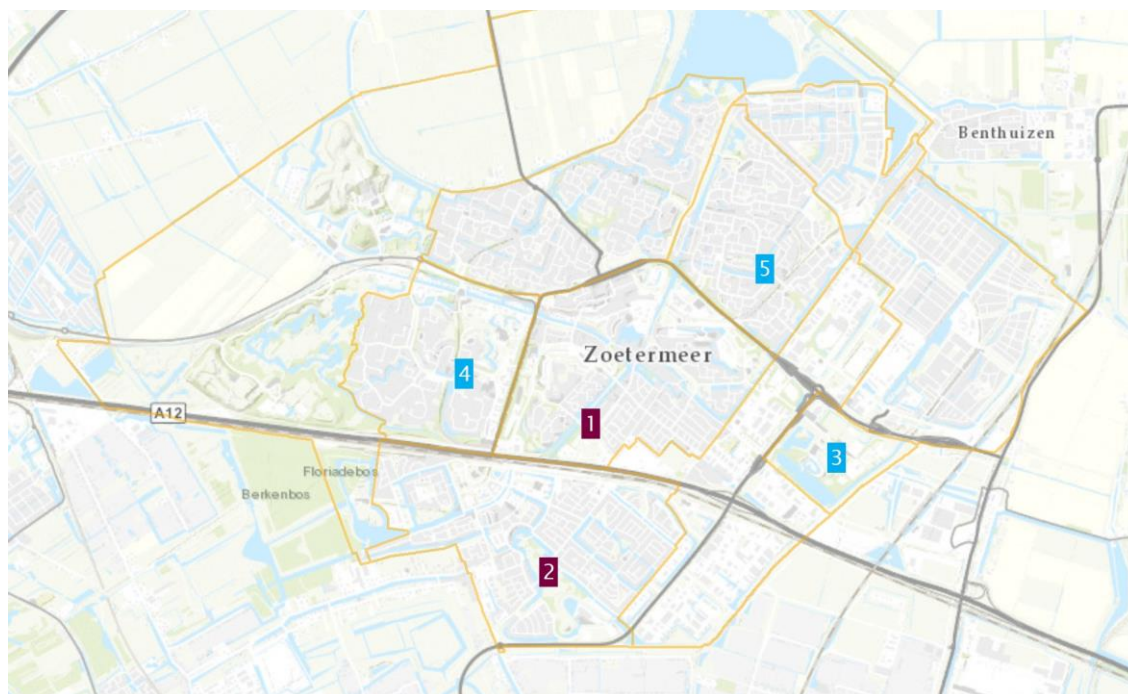
3. Capaciteit zwemwater

3.1 Zwembaden in Zoetermeer

De gemeente Zoetermeer beschikt over twee openbare zwembaden die worden beheerd door Stichting Swim & Smile, namelijk: Zwembad De Driesprong en Zwembad De Veur. Stichting Swim & Smile is een samenwerking tussen KNZB-vereniging WVZ en particuliere zwemschool Zweminstituut. Deze samenwerking is ontstaan toen de gemeente op zoek was naar een nieuwe beheerder voor de openbare zwembaden. Sinds 2015 beheert de stichting de twee openbare zwembaden in Zoetermeer. Zwembad De Driesprong bestaat uit een vierbaans 25-meterbad (314m²) met daaraan vast een instructiegedeelte van 64 m²; Zwembad De Veur bestaat uit een zesbaans 25-meterbad (375m²) en een los instructiebad van 120m². Daarnaast wordt in drie private zwembaden in Zoetermeer zwemles aangeboden. De grootste van deze zwembaden is Zwembad Het Keerpunt: hier wordt gebruikgemaakt van een zesbaans 25-meterbad (375m²). De baden van Mulder Sport en Sportschool Denkers zijn kleiner met respectievelijk 66m² en 48m².

Figuur 3.1 geeft de plaatsing van de zwembaden binnen de gemeente Zoetermeer weer. De Veur en De Driesprong bevinden zich beiden in woonwijken. Zwembad De Driesprong bevindt zich in het centrum en De Veur bevindt zich in de wijk Rokkeveen, aan de zuidkant van de stad. Het Keerpunt is op het industrieterrein in Zoetermeer gevestigd.

Figuur 3.1 Zwembaden in Zoetermeer, 2017

1= De Driesprong; 2=De Veur; 3=Het Keerpunt; 4= Sportschool Denkers; 5=Mulder Sport Zoetermeer.
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017.

Om te bepalen hoe het op dit moment is gesteld met het zwemwater in Zoetermeer, is in tabel 3.1 een overzicht te zien van de beschikbare capaciteit aan zwemwater in de stad. Er zijn drie verschillende situaties weergegeven. In de eerste situatie wordt het zwemwater bekeken van de Zoetermeerse openbare zwembaden, in de tweede situatie is de zwemwatercapaciteit van Het Keerpunt hierbij opgeteld en in de derde situatie zijn de andere twee private zwembaden waar zwemles wordt gegeven toegevoegd.

Tabel 3.1 Zoetermeer openbare baden in vergelijking met situatie met private baden

Stad	Zoetermeer openbare baden	Zoetermeer + Het Keerpunt	Zoetermeer + alle private baden
Inwoneraantal	124.143	124.143	124.143
Zwembaden	2	3	5
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)			
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	810	1185	1297
Instructie ²	810	1185	1297
Training ³	625	1000	1000
Oppervlakte per 100 inwoners (m ²)			
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	0,7	1,0	1,0
Instructie	0,7	1,0	1,0
Training	0,5	0,8	0,8

Bron: Mulier Instituut, 2017 (rondvraag bij de verschillende zwembaden)

De Zoetermeerse openbare zwembaden kennen geen apart recreatiebad. Het Keerpunt heeft wel een recreatiebad, maar daar wordt sinds de privatisering van het bad geen gebruik meer van gemaakt. In tabel 3.1 zijn voor de Zoetermeerse zwembaden capaciteitsberekeningen gemaakt. Hier valt op dat er een groot capaciteitsverschil zit in de situatie van alleen de openbare baden en in de situatie dat Het Keerpunt wordt meegenomen. Doordat dit verschil zo groot is, worden in het vervolg van het onderzoek steeds twee situaties geschetst, de situatie waarin alleen de openbare zwembaden zijn meegenomen en de situatie waarin Het Keerpunt ook is meegeteld. De overige private zwembaden zullen niet verder in het onderzoek worden meegenomen, aangezien zij maar een zeer klein deel van de capaciteit bevatten die uitsluitend geschikt is voor instructiezwemmen.

3.2 Vergelijking met buurgemeenten

Om de situatie in Zoetermeer beter te kunnen duiden, is een vergelijking gemaakt met het beschikbare zwemwater van buurgemeenten afgezet tegen het inwoneraantal van deze gemeenten. In samenspraak met de gemeente is ervoor gekozen om Zoetermeer te vergelijken met de buurgemeenten Delft, Pijnacker en Leidschendam. In tabel 3.2 is deze vergelijking weergegeven. De buurgemeenten zijn vergeleken met de situatie in Zoetermeer, zowel inclusief als exclusief de capaciteit van Het Keerpunt.

² Voor instructiezwemmen worden instructiebassins en wedstrijdbassins meegenomen.

³ Voor training worden zwembaden meegenomen die minimaal 25 meter lang zijn en 10 meter breed.

Uit de vergelijking met buurgemeenten is te zien dat de steden Delft en Pijnacker in totaal meer capaciteit aan zwemwater beschikbaar hebben ten opzichte van de twee openbare baden in Zoetermeer. Dit zit met name in de recreatiegedeelten van zwembaden in deze gemeenten. De Zoetermeerse zwembaden kennen geen apart recreatiegedeelte. Wat betreft training, lijkt er in Zoetermeer ook iets minder capaciteit te zijn dan in Delft en Pijnacker. In Leidschendam is eenzelfde beeld te zien als in Zoetermeer. Wanneer de situatie inclusief Het Keerpunt wordt bekeken, valt het op dat Zoetermeer iets meer zwemwater heeft voor instructie en training dan de buurgemeenten.

Tabel 3.2 Zoetermeer openbare zwembaden in vergelijking met buurgemeenten

Stad	Delft	Pijnacker	Leidschendam	Zoetermeer + Het Keerpunt	
				Zoetermeer	Keerpunt
Inwoneraantal	101.030	51.203	73.979	124.143	124.143
Zwembaden	3	1	1	2	3
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)					
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1.105	563	575	810	1185
Instructie	855	313	575	810	1185
Training	663	313	375	625	1000
Oppervlakte per 100 inwoners (m ²)					
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1,1	1,1	0,8	0,7	1,0
Instructie	0,8	0,6	0,8	0,7	1,0
Training	0,7	0,6	0,5	0,5	0,8

Bron: Mulier Instituut, 2017 (rondvraag bij de verschillende zwembaden)

3.3 Vergelijking andere gemeenten

Tot slot is een vergelijking gemaakt met vergelijkbare gemeenten in Nederland. Hier is gekeken naar het inwoneraantal van deze steden en het aantal openbare zwembaden. Er is gekozen om een vergelijking te maken van Zoetermeer met Zwolle, Arnhem, Leiden en Dordrecht (zie tabel 3.3). In deze vergelijking valt op dat vooral Dordrecht en Zwolle meer capaciteit per 100 inwoners beschikbaar hebben dan Zoetermeer. In deze gemeenten beschikken de zwembaden ook over recreatieve zwemgedeelten. Arnhem en Leiden hebben ook een iets grotere capaciteit beschikbaar dan Zoetermeer. Al moet daarbij worden opgemerkt dat Leiden weinig trainingscapaciteit heeft met maar één zesbaans zwembad.

In de situatie dat Het Keerpunt in de berekeningen wordt meegenomen, komt Zoetermeer wat betreft het beschikbare zwemwater meer overeen met Zwolle en Arnhem. In Dordrecht is meer zwemwater beschikbaar, vooral voor instructie en recreatie.

Tabel 3.3 Zoetermeer openbare zwembaden in vergelijking met vergelijkbare gemeenten

Stad	Zwolle	Arnhem	Leiden	Dordrecht	Zoetermeer	Zoetermeer + Het keerpunt
Inwoneraantal	123.159	150.823	121.562	118.899	124.143	124.143
Zwembaden	2	2	1	2	2	3
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)						
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1425	1510	1110	1644	810	1185
Instructie	1060	1265	735	1394	810	1185
Training	900	1025	375	1000	625	1000
Oppervlakte per 100 inwoners (m ²)						
Totaal (zonder kleuter/peuterbad)	1,2	1	0,9	1,4	0,7	1,0
Instructie	0,9	0,8	0,6	1,2	0,7	1,0
Training	0,7	0,7	0,3	0,8	0,5	0,8

Bron: Mulier Instituut, 2017 (rondvraag bij de verschillende zwembaden)

4. Programmering en gebruik van zwembaden

In het vorige hoofdstuk is in algemene zin ingegaan op de zwemaccommodaties in Zoetermeer en is het beschikbare badwater in kaart gebracht. In dit hoofdstuk wordt de huidige programmering en bezetting van de zwembaden weergegeven. Hierbij wordt in beeld gebracht welke verschillende activiteiten op welke uren in het zwembad worden aangeboden.

4.1 Programmering

De programmering van de zwembaden is geanalyseerd. Daarbij is gekeken naar de openingstijden, het activiteitenaanbod en het aantal uur dat deze activiteiten plaatsvinden. Hierna volgt, per accommodatie, een analyse van de huidige situatie.

Zwembad De Veur

Zwembad De Veur beschikt over een zesbaans 25-meterbad en een instructiebad van 15 bij 8 meter. De openingstijden van het zwembad zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4.1 Openingstijden zwembad De Veur per bassin

	Wedstrijdbad	Instructiebad
Maandag	05:30-22:45 uur	06:45-22:30 uur
Dinsdag	05:30-22:30 uur	06:45-19:30 uur
Woensdag	05:30-22:00 uur	09:30-22:00 uur
Donderdag	07:00-22:30 uur	09:30-18:00 uur
Vrijdag	05:30-22:45 uur	09:30-21:15 uur
Zaterdag	07:30-23:00 uur	07:30-23:00 uur
Zondag	08:00-21:00 uur	08:00-17:00 uur

Het wedstrijdbad wordt voor de verschillende activiteiten ruim honderd uur per week ingezet, het instructiebad ongeveer zestig uur per week. Dit verschil zit in het feit dat het instructiebad niet wordt gebruikt voor alle activiteiten die worden aangeboden. Bovenstaande openingstijden tonen aan dat op een aantal dagen per week al vanaf half zes 's ochtends activiteiten plaatsvinden en dat dit bijna elke dag tot tien uur 's avonds doorgaat. Tijdens de bovenstaande openingstijden wordt het zwembad op enkele momenten per week niet gebruikt. Zo vindt op maandag- en woensdagmiddag schoonmaak plaats en is het zwembad op dinsdagmiddag niet bezet. Tijdens de openingstijden wordt een aantal activiteiten georganiseerd. Het gaat hierbij om banenzwemmen, doelgroepenactiviteiten, leswemmen, verenigingszwemmen, topsportactiviteiten en wedstrijden. In De Veur wordt geen vrij zwemmen en schoolzwemmen aangeboden.

Tabel 4.2 geeft het aantal uur weer dat een activiteit in zwembad De Veur wordt uitgevoerd. Vanuit deze informatie worden de volgende zaken opgemerkt:

- Het instructiebad wordt niet zoveel ingezet als het wedstrijdbad. Het wedstrijdbad heeft zeer ruime openingstijden voor een specifieke doelgroep, namelijk trainingsuren van verenigingen. Voor andere activiteiten zijn deze uren niet aantrekkelijk.
- Het is duidelijk dat vooral verenigingen gebruikmaken van De Veur. Zo maken verenigingen samen, inclusief uren voor wedstrijden, bijna 50 procent van de tijd gebruik van het wedstrijdbad.
- Zwemles is de andere activiteit die veel plaatsvindt.
- Er zijn verschillende uren beschikbaar voor banenzwemmen, met name in het wedstrijdbassin; doelgroepenzwemmen vindt in beide bassins ongeveer evenveel plaats en vrij zwemmen wordt niet aangeboden.
- Uit tabel 4.2 blijkt ook dat specifieke topsportactiviteiten in het instructiebad plaatsvinden en niet in het wedstrijdbad. Het is onduidelijk om welke type topsportactiviteiten het gaat.

Tabel 4.2 Aantal uur* per activiteit in De Veur

	Wedstrijdbad	Instructiebad
Banenzwemmen	17	5
Doelgroepenactiviteiten	14	15
Leszwemmen	24	13
Verenigingen	31	8
Wedstrijden	12	12
Topsportactiviteiten	0	12
Totaal	99	66

*uren per week (afgerond)

Tevens is gekeken naar de tijdstippen waarop de activiteiten worden aangeboden en of dit redelijkerwijs aansluit bij de doelgroep waar de activiteit voor is. Voor de activiteiten in De Veur is dat als volgt:

- Banenzwemmen: wordt dagelijks in de ochtend en tijdens de lunch aangeboden. 's Avonds wordt banenzwemmen maar één keer in de week aangeboden;
- Doelgroepenactiviteiten: alle doelgroepenactiviteiten vinden plaats van maandag tot en met vrijdag. Dit wordt met name in de ochtenden georganiseerd. Er is op één avond ruimte voor doelgroepenactiviteiten;
- Leszwemmen: vindt elke werkdag plaats tussen 15:00 en 18:00 uur. Daarnaast vindt leszwemmen plaats tijdens de uren van verenigingen, op werkdagen tussen 18:00 en 21:00 uur en in het weekend tussen 09:00 en 13:00 uur;
- Verenigingen: verenigingen huren het bad op werkdagen van 05:30 uur tot ongeveer 07:00 uur en in de avond van 18:00 uur tot uiterlijk 22:30 uur. In het weekend huren de verenigingen beide bassins van ongeveer 07:30 tot 21:00 uur voor zwemles, trainingen en wedstrijden.

Zwembad De Driesprong

Zwembad de Driesprong beschikt over een vierbaans 25-meterbad met een instructiebassin dat aan het wedstrijdbassin vastzit (het bassin is een L-vorm). Het zwembad is alle dagen van de week geopend. De openingstijden van het zwembad zijn als volgt:

Tabel 4.3 Openingstijden zwembad De Driesprong

	De Driesprong
Maandag	07:00-22:00 uur
Dinsdag	09:30-22:00 uur
Woensdag	09:45-21:45 uur
Donderdag	09:30-21:30 uur
Vrijdag	07:00-22:30 uur
Zaterdag	07:45-18:00 uur
Zondag	08:00-17:15 uur

De Driesprong is ruim tachtig uur per week in gebruik voor verschillende activiteiten. Op twee ochtenden (dinsdag en donderdag) wordt in het zwembad schoongemaakt, waardoor het zwembad niet voor activiteiten beschikbaar is. Op woensdagochtend vinden geen openbare activiteiten plaats, enkel verhuur. In het weekend wordt het zwembad na 18:00 uur niet meer gebruikt. Ook in dit zwembad worden diverse activiteiten georganiseerd. In De Driesprong gaat het om banenzwemmen, doelgroepenactiviteiten, schoolzwemmen, zwemles voor kinderen, zwemles voor volwassenen, verenigingen en verhuur aan groepen. In De Driesprong wordt, net als in De Veur, geen vrij zwemmen aangeboden. Voor zwembad De Driesprong is inzichtelijk gemaakt hoeveel uur per activiteit beschikbaar is. Dit wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4.4 Aantal uur* per activiteit in De Driesprong

	Wedstrijdbad
Banenzwemmen	10
Vrij zwemmen	0
Doelgroepenactiviteiten	6
Leszwemmen	40
Schoolzwemmen	9
Verenigingen	8
Verhuur groepen	10
Totaal	83

*uren per week (afgerond)

In de activiteit leszwemmen zijn de uren van alle partijen die leszwemmen aanbieden in het zwembad bij elkaar genomen. Dit laat zien dat De Driesprong met name wordt gebruikt voor zwemles. Het zwembad wordt in mindere maten ingezet voor banenzwemmen of voor verhuur aan organisaties met activiteiten gericht op revalidatiezwemmen/medische begeleiding. De verenigingen nemen zeer weinig uren af in dit zwembad. Daarbij wordt het zwembad ook niet gebruikt voor wedstrijden, doordat de afmetingen van het bassin daar niet geschikt voor zijn. Ook wordt een aantal uur gebruikt door scholen.

Kijkend naar de tijden waarop de activiteiten staan geprogrammeerd, is dit voor De Driesprong als volgt georganiseerd:

- Banenzwemmen: wordt op twee ochtenden tussen 07:00 en 09:00 uur aangeboden. Daarnaast op twee dagen gedurende de middag en op twee avonden van 20:30 tot 22:00 uur;
- Doelgroepenactiviteiten: wordt op één ochtend, twee middagen en twee avonden aangeboden;
- Leszwemmen: vindt op alle werkdagen plaats tussen ongeveer 15:00 en 18:00 uur en in de weekenden wordt het zwembad volledig benut voor zwemles;
- Schoolzwemmen: vindt plaats op maandag, dinsdag en woensdag, zowel in de ochtend als in de middag tot ongeveer 14:00 uur;
- Verenigingen: de verenigingen maken op werkdagen in de avonden gebruik van het zwembad;
- Verhuur groepen: de verhuur aan groepen vindt plaats in de ochtenden op donderdag en vrijdag en op vrijdag middag.

In tabel 4.5 is het aantal uur per activiteit van de accommodaties samengevoegd, waardoor een indicatie ontstaat van het aantal beschikbare uren per activiteit. Het grote verschil tussen De Veur en De Driesprong komt doordat De Veur over twee bassins beschikt. Op basis hiervan wordt duidelijk dat de zwembaden in Zoetermeer vooral worden gebruikt voor verenigingszwemmen en zwemles. Alle wedstrijden en topsporttrainingen van de verenigingen worden in De Veur georganiseerd. Ook de diverse doelgroepenactiviteiten worden vooral in De Veur aangeboden. De scholen maken alleen gebruik van De Driesprong. Tot slot wordt duidelijk dat het aantal beschikbare uren voor ongeorganiseerd zwemmen (banenzwemmen en vrij zwemmen) beperkt is. In beide zwembaden is geen ruimte voor vrij zwemmen.

Tabel 4.5 Totaal aantal uur per activiteit in Zoetermeerse zwembaden

	De Veur	De Driesprong	Totaal
Banenzwemmen	23	10	33
Vrij zwemmen	0	0	0
Doelgroepenactiviteiten	29	6	35
Leszwemmen	37	40	77
Schoolzwemmen	0	9	9
Verenigingen	39	8	47
Wedstrijden	24	0	24
Topsportactiviteiten	12	0	12
Verhuur groepen	0	10	10
Totaal	164	83	247

Het Keerpunt

In het bovenstaande overzicht is zwembad Het Keerpunt niet meegenomen. In dit zwembad worden vanuit de gemeente nog uren gehuurd voor de verenigingen, duizend uur per jaar de komende vijf jaar. Verenigingen nemen in 2016-2017 gemiddeld 31,5 uur badwater per week af, gedurende 44 weken per jaar. Daarnaast wordt Het Keerpunt ook door commerciële zwemscholen gebruikt.

4.2 Bezoekaantallen

Naast de analyse van de programmering van de zwembaden, is ook gekeken naar de bezoekaantallen van deze zwembaden. Er is gekeken naar het bezoekaantal van de afgelopen jaren. De bezoekaantallen van de Zoetermeerse zwembaden nemen af van ruim 475.000 bezoeken in 2010 naar bijna 270.000 in 2014.

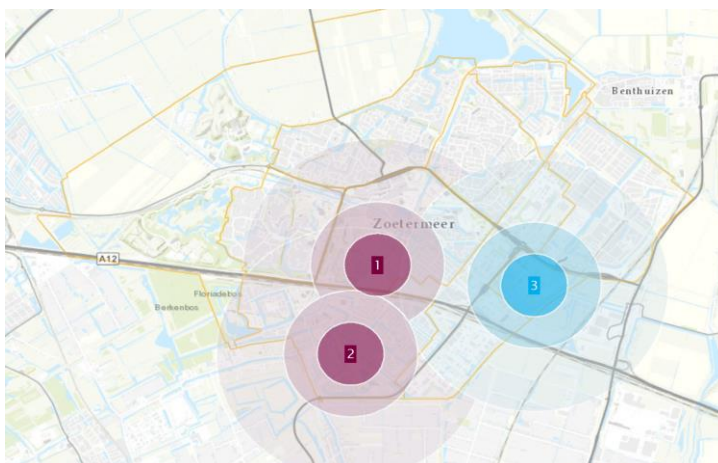
Een goede analyse van het bezoekaantal is lastig omdat de afgelopen jaren meerdere veranderingen hebben plaatsgevonden, waardoor het bezoekaantal niet volledig juist kan worden weergegeven. Zo is Het Keerpunt in 2013 geprivatiseerd en zijn bezoekcijfers van Het Keerpunt sindsdien niet meer gedeeld. Het bezoekaantal van de andere twee zwembaden werd tot september 2015 geregistreerd door de gemeente. Vanaf september 2015 is de verhuur van zwemwater overgenomen door Swim & Smile, maar complete bezoekcijfers na september 2015 ontbreken.

Een duidelijke verandering in de bezoekaantallen is de wijden aan het stoppen van schoolzwemmen. Het bezoek van scholen is afgenomen, omdat de gemeente sinds 2013 geen schoolzwemmen meer subsidieert. Een ander aspect dat kan worden benoemd, is dat het bezoekaantal uit recreatief zwemmen dalend is. Zwembad Het Keerpunt beschikte over een ruim recreatief aanbod, maar het recreatiebad is niet meer opengesteld. Een analyse ten aanzien van de andere activiteiten zou mogelijk onjuist en/of onvolledig zijn, waardoor dit door ons niet verder wordt behandeld.

4.3 Afstand tot zwembad

Het grootste gedeelte van de inwoners van de gemeente Zoetermeer woont binnen 2 kilometer van een zwembad. Alleen in het noordelijke gedeelte van de wijken Buytenwegh de Leyens, Noordhove en Oostheem moeten bewoners verder reizen. Dit is op kaart 4.1 en in tabel 4.7 af te lezen. Op kaart 4.1 zijn De Veur, De Driesprong en Het Keerpunt te zien, met daaromheen cirkels die de afstanden 500 meter, 1 kilometer en 2 kilometer representeren. De inwoners die binnen deze cirkels wonen, zijn op een maximale afstand van 2 kilometer van het zwembad woonachtig.

Kaart 4.1 Inwoners binnen een straal van 2 kilometer naar het zwembad.

Kaart vervaardigd door het Mulier Instituut.

In tabel 4.7 staat per wijk de gemiddelde afstand van een inwoner naar het dichtstbijzijnde Zoetermeerse zwembad. Gemiddeld gezien is de afstand in Nederland naar een zwemaccommodatie 2,3 kilometer (Van der Poel et al., 2016). Voor veel inwoners van Zoetermeer is dit verder. In drie van de zeven wijken (ca. 56.000 van de 124.000 inwoners) is de gemiddelde afstand tot een zwembad minder dan het landelijk gemiddelde. Voor de inwoners van de wijken Noordhove en Oosterheem (samen 30.000 inwoners) geldt dat ze ongeveer twee keer zo ver moeten reizen. Deze situatie kent een kleine verbetering wanneer Het Keerpunt wordt meegerekend. De gemiddelde afstand van een inwoner tot een zwembad neemt dan met 200 meter af naar 2,4 kilometer.

Tabel 4.7 Gemiddelde afstand naar dichtstbijzijnde zwembad, naar wijk

	Reisafstand		Inwoneraantal
	Alleen gemeentelijke baden	Plus Keerpunt	
Buytenwegh de Leyens	2.850	2.850	19.814
Centrum	1.300	1.300	20.893
Meerzicht	2.250	2.250	15.158
Noordhove	4.150	4.050	8.541
Oosterheem	4.750	3.300	22.447
Rokkeveen	1.100	1.100	20.642
Seghwaert	2.850	2.800	16.431
<i>Zoetermeer</i>	<i>2.650</i>	<i>2.400</i>	<i>124.780</i>

5. Visie stakeholders

In dit hoofdstuk komen de verschillende stakeholders aan bod die zijn ondervraagd over hun visie op de zwemwaterbehoefte in de gemeente Zoetermeer. Eerst komen de zwembadmanagers aan bod met een visie vanuit Stichting Swim & Smile en vanuit het huidige beheer van Het Keerpunt. Vervolgens volgt de visie van de verenigingen en is afsluitend een paragraaf opgenomen over de visie van de particuliere zwemlesaanbieders.

5.1 Zwembadmanagers

Voor dit deel van het onderzoek is met de directeur en de voorzitter van Stichting Swim & Smile en met de eigenaar van Het Keerpunt gesproken. De gemeente is eigenaar van de zwembaden die Stichting Swim & Smile beheert: De Veur en De Driesprong. Zwembad Het Keerpunt heeft een private eigenaar. In dit stuk zullen eerst de bevindingen van het gesprek met Stichting Swim & Smile worden weergegeven, waarna kort de bevindingen van het gesprek met de eigenaar van Het Keerpunt worden vermeld.

Stichting Swim & Smile

Doelgroep zwembaden

De stichting geeft aan dat De Driesprong en De Veur allebei een eigen doelgroep hebben. De Veur is meer gericht op het verenigingszwemmen, terwijl De Driesprong met name wordt gebruikt voor leeszemmen en schoolzwemmen. Vanwege de temperatuur van het bad is het lastig om in De Driesprong wedstrijdswemmen aan te bieden. Ook doelgroepenzwemmen kan minder goed in dit bad worden aangeboden omdat het instructiebad gelijkmatig schuin afloopt.

Naast dat de baden voor verschillende doelgroepen geschikt zijn, verschillen ook de wijken waar de baden zich bevinden. De Veur bevindt zich in een welgestelde wijk met veelal autochtone inwoners. De Driesprong bevindt zich in een wat minder welgestelde wijk met meer etnische en sociale diversiteit. Dit merkt Stichting Swim & Smile vooral aan het gebruik van de Zoetermeerpas. De Zoetermeerpas is een kortingspas voor mensen met een laag inkomen die korting geeft op sportieve, leerzame en culturele activiteiten. In De Driesprong wordt de pas meer gebruikt, terwijl dit in De Veur minder het geval is. De stichting geeft aan dat de zwembaden niet ver van elkaar liggen, dus het zou geen grote barrière hoeven te zijn om naar een ander zwembad te gaan. Op de kaart op pagina 24, waar de ligging van de zwembaden te zien is, viel het op dat door Zoetermeer een snelweg loopt. Dit kan een belemmering vormen voor de mobiliteit naar het zwembad. Voor mensen betekent het reizen van De Driesprong naar De Veur een extra reistijd van 7 minuten met de auto of 12 minuten met de bus.

De twee zwembaden kennen volgens de stichting niet direct een grote regionale functie, op het lidmaatschap van de verenigingen na. De stichting geeft wel aan dat het duurdere segment zwemlessen bezoekers van buitenaf trekt, maar dat deze groep beperkt is. Doelgroepenzwemmen wordt in beperkte mate aangeboden, waardoor mensen hiervoor eerder naar baden in de omgeving gaan. Recreatief zwemmen wordt niet aangeboden, dus ook voor deze functie trekken mensen naar zwembaden buiten de gemeente.

Programmering

De programmering van de zwembaden De Veur en De Driesprong is volgens de stichting vol. Alleen midden op de dag is er nog wat tijd over, maar deze uren zijn niet in trek. Uitsluitend het schoolzwemmen wordt op deze uren geprogrammeerd. In Zoetermeer wordt schoolzwemmen uitsluitend aangeboden aan kinderen in het speciaal onderwijs. De stichting geeft aan dit veelal in De Driesprong te organiseren omdat dit bad beter geschikt is. De gemeente heeft een tijdje schoolzwemmen in De Veur aangeboden, maar is hiermee gestopt omdat het leswater voor deze doelgroep te koud was. Mocht schoolzwemmen voor al het basisonderwijs in de gemeente Zoetermeer weer worden ingevoerd, dan denkt de stichting dat daar momenteel in de openbare zwembaden te weinig zwemwater voor beschikbaar is.

De stichting merkt dat verenigingen en zwemscholen meer zwemwater op primetime willen huren (17:00-21:00 uur). De stichting zou deze uren ook zelf goed kunnen inzetten. In De Veur is één avond in de week doelgroepen zwemmen ingeroosterd, in De Driesprong is dat twee avonden in de week, de andere avonden is het bad bezet. Doelgroepen zwemmen wordt ook 's ochtends aangeboden, dit is echter niet altijd lucratief en de stichting zou soms liever de keuze maken om het zwembad leeg te laten. Recreatie zwemmen heeft op het moment helemaal geen plaats binnen het aanbod van de stichting. Meer actieve recreatie als banenzwemmen wordt wel aangeboden. De gemeente heeft een wens om het recreatief zwemmen terug te laten komen, maar door de volle roostering kan daar geen tijdstip voor worden gevonden. Op bijna alle activiteiten in het zwembad speelt een wens om uit te breiden.

De stichting geeft aan dat niet alleen het rooster vol is, maar dat ook de bezoekaantallen per uur het maximum bereiken. De zwembaden kennen weinig ruimte voor omkleden. Dit levert, met veel verschillende partijen in het bad die strak na elkaar zijn geroosterd, nog wel eens een tekort op.

De stichting geeft aan dat toen Het Keerpunt in 2012 nog in handen van de gemeente was, er iets meer ruimte was in de programmering. Sinds de privatisering heeft de gemeente geprobeerd alle activiteiten onder te brengen in de twee overgebleven openbare zwembaden. Dit is niet gelukt en de gemeente huurt momenteel nog zwemwater in Het Keerpunt om voldoende capaciteit aan te kunnen bieden aan voornamelijk de verenigingen.

Vraag naar zwemwater

Naast dat de roostering momenteel krap is, geeft de stichting aan dat nog meer partijen zwemwater willen huren. De huidige partijen hebben echter in 2015, bij overgang van gemeentelijk beheer naar het beheer bij de stichting, een contract getekend waarin staat dat zij hun huidige uren behouden. Dit maakt het lastiger om veranderingen in het rooster aan te brengen. Swim en Smile kan het rooster alleen veranderen door overleg en onderhandeling met de verschillende partijen.

Om het rooster te optimaliseren, probeert de stichting al wel om meerdere activiteiten tegelijkertijd te plannen. Dit is echter niet altijd mogelijk. De Driesprong leent zich hier niet goed voor. Ook geeft de stichting aan dat de verenigingen waarbij het bad wellicht niet volledig wordt benut, niet graag zwemwater in willen leveren, aangezien zij bang zijn om hun uren kwijt te raken.

Toekomst

De stichting wenst voor de toekomst om bij De Veur een doelgroepenzwembad te krijgen zodat de doelgroepen en de verenigingen elkaar niet meer in de weg zitten. Op deze manier kan het aanbod van doelgroepenzwemmen verder worden uitgebreid; nu is dit niet mogelijk.

Het Keerpunt

Voor de privatisering in 2013 bestond Het Keerpunt uit een 25-meterbad, recreatiebad en buitenbad. In de nieuwe exploitatie is het 25-meterbad gescheiden van de andere twee baden. Het 25-meterbad is in beheer van Tom Bavelaar, het overige gedeelte van het complex is gekocht door een Wellnesscentrum en is sinds de verkoop gesloten. Op dit moment maken drie verenigingen en vier zwemscholen gebruik van Het Keerpunt. De verhuur aan de verenigingen gaat via de gemeente. In het zwembad is ook twee keer per week een ochtendprogramma en het bad wordt sporadisch voor incidentele activiteiten gehuurd.

De partijen die het zwembad huren, hebben zelf een sleutel en dienen zelf toezicht te houden en het bad schoon achter te laten. De beheerder doet de techniek, het beheer en de grote schoonmaak. Wat betreft groot onderhoud, geeft Tom Bavelaar aan dat het een grote klus is geweest om de techniek in het bad up-to-date te maken. Nu de techniek is aangepakt, wil hij de kleedkamers nog verbeteren.

In de toekomst verandert in Het Keerpunt niet veel. Het contract met de gemeente over het beheer loopt nog tot 2033. Tot 2020 staat vastgesteld dat de gemeente 1000 uur afneemt, dit kan na deze tijd veranderd worden. Ook krijgen de zwemscholen een contract van tien jaar om daar te blijven zwemmen. In de toekomst zou schoolzwemmen wel in het bad plaats kunnen vinden. Het bad is overdag nog leeg. Echter, doordat het zwembad nu geen personeel heeft, kan de gemeente enkel schoolzwemmen aanbieden wanneer zij eigen personeel inzet.

5.2 Verenigingen

Op 4 oktober 2017 zijn de verenigingen die structureel gebruikmaken van de Zoetermeerse zwembaden bijeengekomen⁴. Deze bijeenkomst is georganiseerd om de verenigingen bij dit onderzoek te betrekken en om een beeld te krijgen van de huidige situatie en de gewenste situatie van de verenigingen. De activiteiten die deze verenigingen aanbieden zijn:

- Wedstrijdactiviteiten als schoonspringen, synchroonzwemmen, waterpolo en wedstrijdzwemmen;
- Doelgroepenactiviteiten als activiteiten voor aangepast en geïntegreerd sporten, zwemmen voor (ex-)hartpatiënten;
- Vrije zwemactiviteiten als begeleid banenzwemmen; vrij zwemmen voor leden.
- Andere activiteiten als duiken; reddend zwemmen; zwemles.

⁴ Bij deze bijeenkomst waren aanwezig: WVZ, ZVZ, Sport en Spel vereniging De Meerbloem, Reddingsbrigade. Doing en Duikvereniging Duikboon konden niet aanwezig zijn. O.S.V. Lima Scabra heeft aangegeven zichzelf te klein te vinden om bij dit onderzoek mee te denken.

De verenigingen waarmee op de bijeenkomst is gesproken, hebben een ledenaantal dat varieert tussen 150 en 1200 leden. Voor vrijwel alle verenigingen geldt dat het totale ledenaantal de afgelopen jaren gelijk is gebleven of is toegenomen. Door twee verenigingen is wel benoemd dat het specifieke ledenaantal voor zwemles de laatste jaren gestaag afneemt. Ondanks deze afname, hebben de twee verenigingen voor zwemles een wachtlijst. Dit heeft volgens de verenigingen enerzijds te maken met het gebrek aan zwemwater op de tijden dat zwemles wordt aangeboden, anderzijds gaf één vereniging aan dat het ook te maken heeft met een gebrek aan geschikte trainers.

Het aantal uur per week dat zwemwater wordt gehuurd, verschilt van vereniging tot vereniging en verschilt van twee uur per week tot ongeveer dertig uur per week. Drie van de vier verenigingen waarmee is gesproken, geven aan dat zij graag meer uren willen huren, maar dat dat niet mogelijk is omdat er geen zwemwater beschikbaar is. Eén vereniging gaf aan dat het huidige aantal uren voldoende is en dat zij op korte termijn geen extra uren wil huren. Doordat er geen zwemwater beschikbaar is, maken meerdere verenigingen gebruik van zwembaden in de omgeving. De verenigingen wijken hiervoor onder andere uit naar Den Haag, Dordrecht en Bergschenhoek.

Het tekort aan zwemwater geldt op maandag tot en met vrijdag van 17:00 tot 22:00 uur en in het weekend overdag. Tijdens deze primetime uren is het niet mogelijk om nog extra uren zwemwater te huren. Om dit op te vangen huurt één vereniging vier dagen in de week ook 's ochtends (vanaf 5:30 uur) zwemwater. Ook de flexibiliteit om incidenteel zwemwater te huren is gering.

Met de verenigingen is ook gesproken over de faciliteiten van de zwembaden. In algemene zin hebben de verenigingen aangegeven dat zij niet tevreden zijn over de huidige zwemaccommodaties. De accommodaties zijn oud en krap ingericht, waardoor verenigingen niet optimaal gebruik kunnen maken van de baden. Per accommodatie volgen hieronder de belangrijkste bevindingen.

De Veur

Zwembad De Veur wordt door de verenigingen gezien als meest geschikte accommodatie. Het zwembad heeft volgens de verenigingen weliswaar een gedateerde uitstraling, maar het wedstrijdbassin is geschikt om wedstrijden te organiseren voor wedstrijdzwemmen, waterpolo, synchroonzwemmen en schoonspringen (minimale diepte 3,80 meter noodzakelijk). Doordat zwembad De Veur het enige zwembad is waar wedstrijden mogen worden georganiseerd, is de druk op zwemwater voor wedstrijden groot (zaterdag en zondag). Dit wordt onderstreept doordat verenigingen onderling met elkaar afspraken moeten maken over het beschikbare zwemwater tijdens weekenddagen om wedstrijden te organiseren.

Twee verenigingen geven aan dat zij wel graag van De Veur gebruik willen maken, maar dat dit niet mogelijk is omdat in De Veur geen zwemwater meer beschikbaar is.

De Driesprong

Vrijwel alle aanwezige verenigingen maken gebruik van De Driesprong. Dit zwembad is vanwege de afmetingen niet geschikt voor de wedstrijdsport, waardoor de verenigingen dit zwembad alleen gebruiken voor trainingen en niet voor wedstrijden. Daarnaast is aangegeven dat de temperatuur van het bad relatief hoog is: dit maakt het zwembad geschikt voor zwemles en doelgroepenactiviteiten, maar minder geschikt voor de zwemsport.

De vereniging voor (ex-)hartpatiënten is tevreden over de watertemperatuur van het bassin. Zij geven aan dat het bassin geschikt is voor de activiteiten. De Reddingsbrigade geeft aan dat ze de watertemperatuur te hoog vindt. Zij huren liever zwemwater in zwembad De Veur, maar daar is geen zwemwater beschikbaar.

Volgens de verenigingen die op de bijeenkomst waren, is de veiligheid van De Driesprong niet in orde. De tegels rondom het bassin zijn te glad, waardoor al meerdere ongelukken hebben plaatsgevonden. Daarnaast werd verteld dat De Driesprong niet over een verenigingsruimte beschikt. De verenigingen hechten waarde aan clubbinding, het verenigingsgevoel en het sociale aspect naast de trainingen, maar dit is in De Driesprong niet eenvoudig.

Keerpunt

Over het Keerpunt werd gezegd dat deze accommodatie een slechte bereikbaarheid heeft en dat de accommodatie niet gezien wordt als een visitekaartje voor de gemeente Zoetermeer. Het bassin is niet geschikt gevonden voor de wedstrijdsport. Daarnaast is aangegeven dat de temperatuur van het water te hoog is.

De verenigingen hebben ambities om het ledenaantal te laten stijgen, om de zwemvaardigheid van kinderen te verbeteren en om in verschillende disciplines actief te zijn (en te blijven) op het hoogste niveau. Er werd benoemd dat dit lastig is, omdat onvoldoende zwemwater beschikbaar is en omdat de huidige accommodaties niet uitnodigend zijn om te zwemmen. De verenigingen geven aan dat in de gewenste situatie de zwembaden zouden moeten voldoen aan de gestelde eisen ten aanzien van afmetingen, diepte en watertemperatuur, zodat wedstrijden georganiseerd kunnen blijven worden. Zo is voor het schoonspringen een minimale diepte van 3,80 meter vereist. Ook is aangegeven dat voorzieningen zoals springplanken, startblokken en verenigingsruimte van belang zijn.

Tevens is met de gebruikers gesproken over de spreiding van de accommodaties in de gemeente en hoe de zwemaccommodaties in Zoetermeer zouden moeten zijn. De verenigingen gaven allen aan dat Zoetermeer in ieder geval twee zwemaccommodaties moet hebben. Het karakter van de zwembaden kan op elkaar worden afgestemd. Zo kan één accommodatie gericht zijn op sport- en instructiezwemmen, waarbij het liefst een achtbaans 25-meterbad beschikbaar moet zijn. In het andere zwembad kan de focus op doelgroepenactiviteiten en vrij zwemmen worden gelegd. De verenigingen benoemen dat het belangrijk is dat de zwembaden geschikt moeten zijn om alle zwemactiviteiten in Zoetermeer te kunnen organiseren.

5.3 Zwemscholen⁵

In de gemeente Zoetermeer zijn negen commerciële zwemscholen actief en één kinderzwemvereniging die zich ook alleen op het behalen van zwemdiploma's richt. Met zes van deze tien partijen is voor dit onderzoek gesproken. Deze zes partijen geven les in vier verschillende zwembaden, namelijk in De Veur (1), in De Driesprong (2), in Het Keerpunt (2) en één partij geeft aan zwemles in hun eigen zwembad te geven, maar wel af te zwemmen in de Driesprong. Van de vier partijen die niet aan het onderzoek hebben deelgenomen, geeft er één zwemles in een eigen zwembad, één geeft zwemles in De Driesprong en de overige twee zwemlesaanbieders geven les in Het Keerpunt.

In totaal wordt door commerciële zwemscholen in De Veur bijna zestien uur per week zwemles aangeboden, in De Driesprong is dat ruim 27 uur, in Het Keerpunt 22 uur en in eigen zwembaden 58 uur. In totaal komt dit neer op 123 uur zwemles dat door commerciële zwemscholen in Zoetermeer per week wordt aangeboden. De gemeente heeft hierbij geen extra aanbod beschikbaar, aangezien het zwembad beheerd wordt door stichting Swim & Smile, die zwemwater verhuurt aan alle verschillende partijen in de stad. Er zijn nog wel zwemverenigingen die ook zwemles aanbieden.

Om zicht te krijgen op hoe deze uren worden besteed en of deze volledig bezet zijn, is naar wachtlijsten gevraagd. Vier van de zes zwemscholen geven aan een wachtlijst te hebben, variërend van twee maanden tot een half jaar. Twee zwemscholen geven aan geen wachtlijsten te hebben. Het merendeel van de zwemscholen geeft op het moment aan voldoende leswemmers te hebben. Alleen in De Veur wordt aangegeven dat daar nog voor meer leswemmers ruimte is.

Over het algemeen zijn de zwemscholen tevreden met de huidige situatie in de gemeente Zoetermeer. Ze zijn tevreden over de gebruikte zwembaden en over het beheer van de openbare zwembaden door stichting Swim & Smile. Wel geeft één van de zwemscholen aan dat het voor hen lastig is om meer zwemwater in de gemeente Zoetermeer te huren doordat andere partijen die al langer in de baden actief zijn, de eerste keus hebben. Daarnaast geeft één van de partijen aan dat het jammer is dat Het Keerpunt is geprivatiseerd. Het is niet meer de mooie locatie die het eerst was. Tot slot geven twee partijen aan dat de zwembaden waar zij gevestigd zijn, moeilijk te bereiken zijn. Het openbaar vervoer in de stad vormt daar de barrière.

Wat betreft wensen voor de toekomst geven drie zwemscholen aan dat ze qua uren meer mogelijkheden willen om zo met de zwemschool uit te kunnen breiden. Voornamelijk meer uren in het weekend zijn hierbij wenselijk.

⁵ Er is geprobeerd alle commerciële zwemlesaanbieders bij het onderzoek te betrekken. De volgende zwemscholen wilden niet meewerken of het is niet gelukt om met hen in contact te komen: Kinderzwemvereniging de Spetters, Mulder Sport Zoetermeer, Zero2hero en Zwemschool Misi. De volgende zwemscholen hebben wel meegewerkt aan het onderzoek: Silvester zwemschool, Sportschool Denkers, Stichting Dol-fijn, Zoetermeerse zwemacademie, Zweminstituut en Zwemschool Fresh.

6. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de onderzochte behoefte naar zwemwater in de gemeente Zoetermeer. In het algemeen kan worden aangeduid dat naar aanleiding van het onderzoek enkele spanningen naar boven zijn gekomen. Verenigingen en zwemlesaanbieders kennen wachtlijsten voor de zwemles, de verenigingen geven aan te groeien, momenteel is er geen aanbod voor recreatief zwemmen en er zijn groepen met meer vraag naar zwemwater. Aan de andere kant is landelijk een daling van het lidmaatschap van de KNZB te zien, krimpt de bevolking van Zoetermeer en heeft de gemeente ervoor gekozen om in 2013 het Keerpunt te privatiseren. Deze bevindingen duiden enerzijds op een tekort in het huidige aanbod en anderzijds op een krimp in de vraag naar de toekomst. Op basis van de gegevens geanalyseerd in dit onderzoek is het tekort in de huidige situatie wel zo groot dat de gemeente serieus moet gaan kijken naar veranderingen in de toekomst, om toch alle gebruikers te kunnen accommoderen.

Eerst zal in de conclusie ingegaan worden op de beantwoording van de gestelde deelvragen:

- Wat zijn de gevolgen van de demografische ontwikkelingen in Zoetermeer voor de vraag naar instructiezwemmen en lidmaatschap van zwemverenigingen?
- Wat is de huidige capaciteit van de zwembaden in Zoetermeer met betrekking tot instructiezwemmen en verenigingsactiviteiten?
- Hoe is de bezetting van de zwembaden en wat zijn mogelijkheden tot optimaliseren van het gebruik van overdekt zwemwater?

Deze vragen worden in dit hoofdstuk beantwoord op basis van informatie verkregen uit analyse van de bevolkingsprognoses van Zoetermeer en de sport- en zwemdeelname in Nederland, een analyse van de capaciteit van zwemwater in de gemeente Zoetermeer in vergelijking met buurgemeenten en vergelijkende gemeenten, een analyse van de programmering en bezetting van zwembaden, en gesprekken met de belangrijkste stakeholders op het gebied van zwemmen in de gemeente Zoetermeer.

6.1 Demografische ontwikkelingen Zoetermeer

In deze paragraaf wordt ingegaan op de eerste deelvraag:

Wat zijn de gevolgen van de demografische ontwikkelingen in Zoetermeer voor de vraag naar instructiezwemmen en lidmaatschap van zwemverenigingen?

De gemeente Zoetermeer kent naar 2030 toe een bevolkingskrimp van 3 procent. Wel is in 2016 een woningvisie geformuleerd met de ambitie om te groeien. Deze ambitie is niet meegenomen in dit onderzoek. Het huidige inwonertal zal op basis van de prognoses van 124.780 dalen naar 120.891 inwoners. Deze daling is te zien voor de hele gemeente Zoetermeer: in alle stadsdelen treedt een daling op waarbij de grootste krimp waarschijnlijk in Oosterheem zal plaatsvinden. Deze krimp is niet voor alle leeftijden te zien: de groep 65-plussers zal in de gemeente Zoetermeer juist stijgen; deze ontwikkeling is in alle stadsdelen zichtbaar.

Hoewel de sportdeelname in Nederland al enige jaren stabiel is, daalde de zwemdeelname geleidelijk. Daarmee samenhangend is te zien dat het zwembad minder vaak als sportaccommodatie wordt gebruikt. Ook is bij de KNZB-leden een afname te zien, vooral bij de groep junioren.

De krimpende bevolking en de dalende zwemdeelname zorgt ervoor dat er minder druk komt te staan op de huidige capaciteit aan zwemwater. Wel is het van belang dat de leeftijdsgroep die stijgt (65-plus), voldoende in het zwembad wordt geacommodeerd. Voor deze groep zijn bijvoorbeeld extra mogelijkheden voor doelgroepen zwemmen wenselijk om in hun behoefte te kunnen blijven voorzien.

6.2 Capaciteit zwemwater

In deze paragraaf wordt ingegaan op de tweede deelvraag:

Wat is de huidige capaciteit van de zwembaden in Zoetermeer met betrekking tot instructiezwemmen en verenigingsactiviteiten?

Momenteel kent de gemeente Zoetermeer 810 m² zwemwater in de twee openbare zwembaden. Dit zwemwater is geschikt voor instructiezwemmen. Daarnaast is 625m² hiervan geschikt voor trainingen van verenigingen. In Het Keerpunt is nog 375m² zwemwater beschikbaar dat zowel voor instructie als training kan worden gebruikt. Daarnaast hebben de twee private baden waar zwemles wordt gegeven in totaal nog 114m² beschikbaar voor zwemles.

In vergelijking met vergelijkbare gemeenten heeft de gemeente Zoetermeer minder badwatercapaciteit beschikbaar in de openbare zwembaden. Zowel de totale capaciteit voor instructiezwemmen als voor verenigingszwemmen is minder in Zoetermeer dan in de vergelijkbare gemeenten. Echter, wanneer Het Keerpunt in de vergelijking wordt meegenomen, valt het op dat Zoetermeer een gelijke capaciteit heeft ten opzichte van de vergelijkbare gemeenten. In vergelijking met de buurgemeenten valt het op dat de totale capaciteit van zwemwater in Zoetermeer minder is dan in de buurgemeenten. Dit komt doordat in de gemeente geen apart recreatiebad beschikbaar is en in de buurgemeenten wel.

Zoetermeer mist de capaciteit van een recreatiebad. Dit leidt ertoe dat deze activiteit momenteel niet wordt aangeboden. In de huidige baden is namelijk geen capaciteit over om recreatief zwemmen aan te bieden, aangezien op deze uren veelal leszwemmen of verenigingszwemmen wordt aangeboden. Daarnaast is het voor de gemeente in de huidige situatie niet wenselijk om Het Keerpunt niet meer te gebruiken want dan is de capaciteit die in Zoetermeer beschikbaar is lager dan in vergelijkbare gemeenten.

6.3 Programmering en bezetting zwembaden

In deze paragraaf staat het eerste deel van de derde deelvraag centraal:

Hoe is de bezetting van de zwembaden?

Op basis van de programmeringen kan worden geconcludeerd dat De Veur en De Driesprong ruime openingstijden hebben. Daarnaast wordt duidelijk dat de zwembaden vooral door verenigingen en zwemlesaanbieders worden gebruikt. Activiteiten zoals banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten worden beperkter aangeboden. In de twee zwembaden is geen ruimte voor vrij zwemmen.

Wat betreft gebruik door verenigingen wordt De Driesprong alleen gebruikt voor trainingen; wedstrijden vinden plaats in De Veur. Het bassin van De Driesprong is te warm en de oppervlakte is te klein

waardoor dit bassin niet geschikt is voor wedstrijden. Daarnaast gebruiken de verenigingen de zwembaden vooral vroeg in de ochtend en laat op de avond.

Alle zwemlessen worden in Zoetermeer door zwemscholen of verenigingen gegeven. De gemeente biedt zelf geen zwemles aan. Voor dit onderzoek is met zes van de tien zwemscholen gesproken. Twee van deze zwemscholen geven aan geen wachtlijsten te hebben. De overige vier zwemscholen geven aan wachtlijsten tussen de twee en zes maanden te hebben. In De Veur is momenteel nog ruimte voor meer leszwemmers. De zwemscholen zijn tevreden met de huidige situatie. Wel geven ze aan dat het lastig is om meer zwemwater te huren omdat er geen zwemwater meer beschikbaar is. Zij zouden met name graag in het weekend meer uren krijgen.

Het bezoekaantal van de Zoetermeerse zwembaden is de afgelopen jaren door een aantal veranderingen niet goed geregistreerd. Hierdoor is een goede analyse niet mogelijk. Er wordt geadviseerd om het bezoekaantal per zwembad en per type activiteit goed te registreren, zodat inzicht ontstaat in het jaarlijks gebruik van de accommodatie en zodat duidelijk wordt voor welke activiteiten de Zoetermeerse zwembaden worden bezocht.

De gemiddelde reisafstand in Zoetermeer naar het dichtstbijzijnde openbare zwembad is 2,65 kilometer. Dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde van 2,3 kilometer. Wanneer Het Keerpunt wordt meegerekend, ligt de gemiddelde reisafstand in Zoetermeer op 2,4 kilometer. Vooral mensen uit de wijken Buytenwegh de Leyens, Noordhove, Oosterheem en Seghwaert moeten ver naar het dichtstbijzijnde zwembad reizen.

Verenigingen geven aan dat het van belang is dat er in Zoetermeer twee zwemaccommodaties zijn, waarbij de accommodaties op elkaar kunnen worden afgestemd. Zo kan één accommodatie gericht worden op instructie en sport, terwijl de andere accommodatie gericht wordt op doelgroepenactiviteiten en vrij zwemmen. Verenigingen vinden het belangrijk dat er ruimte is om alle typen zwemactiviteiten in Zoetermeer te organiseren.

6.4 Optimaliseren gebruik zwemwater

In deze paragraaf staat het tweede deel van de derde deelvraag centraal:

Wat zijn mogelijkheden tot optimaliseren van het gebruik van overdekt zwemwater?

Er is sprake van een monofunctionele programmering in beide zwembaden: dit wil zeggen dat continu één activiteit in één bassin plaatsvindt. Het komt nauwelijks voor dat verschillende type activiteiten gelijktijdig worden geprogrammeerd. Dit heeft vooral gevolgen voor de publiekstoegankelijke activiteiten. Omdat de avonduren vrijwel allemaal voor verenigingsactiviteiten worden gebruikt, is in de avonduren slechts beperkte tijd beschikbaar voor het klassieke banenzwemmen of speciale doelgroepenactiviteiten zoals aquafit of aquajoggen.

Stichting Swim & Smile geeft aan dat er weinig ruimte is om in de programmering te schuiven of extra uren te verhuren omdat de programmering zeer vol zit. De knelpunten zitten vooral op primetime uren waar leszwemmen en verenigingszwemmen een plaats hebben. De stichting probeert het gebruik van zwemwater te optimaliseren door verschillende partijen tegelijk zwemwater aan te bieden, maar partijen willen niet graag uren afstaan en willen de uren die zij bij de overgang naar de stichting in de

verdeling toegewezen hebben gekregen, graag behouden. De wens voor de toekomst vanuit de stichting is om bij De Veur een extra doelgroepenzwembad te bouwen.

Door gebruik van Het Keerpunt zou optimalisering nog mogelijk zijn. Overdag zijn in Het Keerpunt nog veel uren beschikbaar die bijvoorbeeld voor schoolzwemmen kunnen worden ingezet. Een obstakel hierbij is dat de gemeente dan wel eigen personeel moet inzetten om de lessen te verzorgen.

De verenigingen bieden diverse activiteiten aan. Op basis van de gesprekken met de verenigingen kan worden geconcludeerd dat de verenigingen te weinig zwemwater hebben om de activiteiten te organiseren. Gedeeltelijk wordt dit opgelost door zwemwater in Het Keerpunt en in andere gemeenten te huren.

Daarnaast sluiten de zwemaccommodaties niet aan bij de wensen van de verenigingen. De verenigingen ervaren diverse problemen ten aanzien van het gebruik van zwemwater. Zo is maar één accommodatie voor wedstrijden geschikt, waardoor de druk op weekenddagen voor wedstrijden groot is, terwijl in andere accommodatie de watertemperatuur en voorzieningen niet bij het gewenste gebruik aansluiten. Voor een nieuwe zwemaccommodatie is het de wens om deze aan te laten sluiten bij de geldende (sport)technische criteria voor de verschillende activiteiten die in het bad worden aangeboden.

6.5 Aanbevelingen

Op basis van de bovenstaande informatie worden de volgende aanbevelingen gedaan aan de gemeente Zoetermeer:

- Registreer bezoekaantallen eenduidiger, van de laatste jaren is er geen eenduidig overzicht over de bezoeken aan de zwembaden. Dit zorgt voor een beperkt zicht op het huidige gebruik van het zwembad.
- De groep 65-plussers groeit in Zoetermeer. Het is belangrijk dat voor deze groep voldoende aanbod in het zwembad beschikbaar is zodat zij de zwembaden blijven bezoeken.
- Onderzoek de mogelijkheden voor recreatiefzwemmen, aangezien dit nu niet wordt aangeboden in de openbare zwembaden.
- De capaciteit van de twee openbare zwembaden alleen lijkt niet toereikend om het verenigingszwemmen en leszwemmen in voldoende uren te kunnen voorzien. Het is daarom van belang dat Het Keerpunt wordt gebruikt om deze activiteiten voldoende aan te kunnen bieden.
- Optimaliseer het gebruik van zwemwater door te overleggen met verschillende partijen over gelijktijdig gebruik maken van het bassin.
- Bij de bouw van een nieuw zwembad of renovatie van een huidig bad dient goed te worden gekeken naar de (sport)technische eisen voor de zwemsport. Denk hierbij aan de specifieke eisen voor waterpolo en schoonspringen.
- Ook is het wenselijk te kijken naar voldoende capaciteit voor verenigingen die kan worden gescheiden van capaciteit noodzakelijk voor leszwemmen en doelgroepenactiviteiten. Het is van belang ook de component temperatuur mee te nemen wanneer er wordt gekeken naar geschikt zwemwater voor verenigingen.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl